

[Undervisningsministeren.]

blev fremsat i folketinget af min forgænger i rigsdagssamlingen 1952—53, men blev ikke færdigbehandlet. Nærværende forslag er stort set enslydende med det, der blev fremsat i sidste rigsdagssamling, og hviler ligesom dette på den betænkning, der i oktober 1952 blev afgivet af den i 1948 nedsatte ungdomskommission, for hvilken jeg var formand.

Jeg har dog, som man vil kunne forstå, under hensyn til min stilling i kommissionen, i forslaget medtaget en bestemmelse svarende til kommissionsforslagets § 3, som var udgået af lovforslaget ved dets første fremsættelse. Jeg anser denne bestemmelse, hvorved der åbnes en vis adgang til forsøgsvis indførelse af en udvidet undervisningspligt for 14—15-årige i kommuner, som måtte ønske det og har praktisk mulighed derfor, for så betydningsfuld, at jeg har ønsket at medtage den, selvom vanskeligheder som lærermangel og lokalemangel måtte lægge hindringer i vejen for bestemmelsens anvendelse i videre omfang. Der er her tale om forsøg af virkelig rådgivende karakter overfor fremtiden.

Dette forslag må bl. a. ses på baggrund af den stærke stigning i antallet af unge i den nævnte aldersklasse, der må forventes i de kommende år. Det kan således nævnes, at medens der i 1952 her i landet var 60 700 15-årige, vil der i 1962, 10 år senere, være 88 800, og antallet af unge i aldersgruppen 15—24 år, der i 1952 var 594 100, vil i 1962 være ikke mindre end 730 700. Denne stigning stiller allerede i dag folketinget overfor et uhyre ansvar. Det er nærliggende at mene, at bevidstheden om de vanskeligheder, der vil opstå, når disse store årgange af unge kastes ud på arbejdsmarkedet, vil give stødet til, at spørgsmålet om en udvidelse af undervisningspligten udover det 14. år inden for længe tages op til alvorlig overvejelse, og i en sådan situation anser jeg det for at være af stor betydning, at man har indvundet de erfaringer, som den nu foreslåede forsøgsmæssige ordning vil give anledning til.

Forslaget går ud på, at en kommune kan beslutte forsøgsvis at forlænge undervisningspligten for de i kommunen hjemmehørende unge med eet år. Denne undervisningspligt kan opfyldes gennem deltagelse i

ungdomsskolen — der i så fald skal indrettes som dagskole eller kombineret dag- og aftenskole — men også gennem undervisning i fortsættelsesklassen, folkeskolens 8. klasse, efterskolen, teknisk skole, handelsskolen eller anden undervisning, som efter undervisningsministerens bestemmelse kan ligestilles med de nævnte skoleformer. Beslutning om indførelse af en sådan udvidet undervisningspligt kan træffes af kommunalbestyrelsen med to trediedeles flertal for indtil tre år ad gangen og skal godkendes af undervisningsministeren, der kun kan meddele godkendelse til et begrænset antal kommuner. Der er adgang for forældrene til at få opfyldelsen af undervisningspligten udskudt til et senere år eller til helt at få deres barn fritaget for at deltage i de omhandlede former for undervisning, hvis de selv påtager sig ansvaret for, at undervisningspligten opfyldes på anden måde.

Jeg vil gerne understrege, at den gammel-dags skoledebat, der gik under overskriften tvungen ungdomsskole, er udenfor virkeligheden. Selve begrebet tvungen ungdomsskole er en kliché, der ikke mere kan bruges. Der er ikke i dag noget menneske, der påtænker at gøre den ene eller den anden skole tvungen. Der må selvsagt være skolefrihed for alle unge. Der er derimod tale om udvidet undervisningspligt, og diskussionen drejer sig om omfanget og karakteren af de fritagelsesbestemmelser, som bør gives de unge, idet jo så mange årsager kan lægge sig hindrende i vejen for en sagligt tilrettelagt dygtiggørelse. Der er vistnok i de fleste kredse forståelse for, at en folkeskole indenfor rammen af den hidtidige undervisningspligt ikke kan stå alene. Der må følge en dygtiggørelse efter, såfremt den enkelte skal magte sin opgave som medborger. Jo mere sagligt vi kan føre drøftelsen om denne af samfundsudviklingen nødvendiggjorte dygtiggørelse, jo bedre er det.

Iøvrigt tillader jeg mig at henvise til bemærkningerne til lovforslaget og til kommissionens bemærkninger, der er optrykt som bilag. Forslaget omfatter hele den almindelige ungdomsundervisning i de mange forskellige former, som henhører under undervisningsministeriets nugældende lovgivnings- og bevillingsområde. Som nydannelse er der foreslået givet regler om